

KEMOTERAPİ ALAN HASTA İÇİN EĞİTİM MATERYALİ GELİŞTİRME

Arş. Gör. Elif SÖZERİ

**Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
5. TIBBİ ONKOLOJİ KONGRESİ**

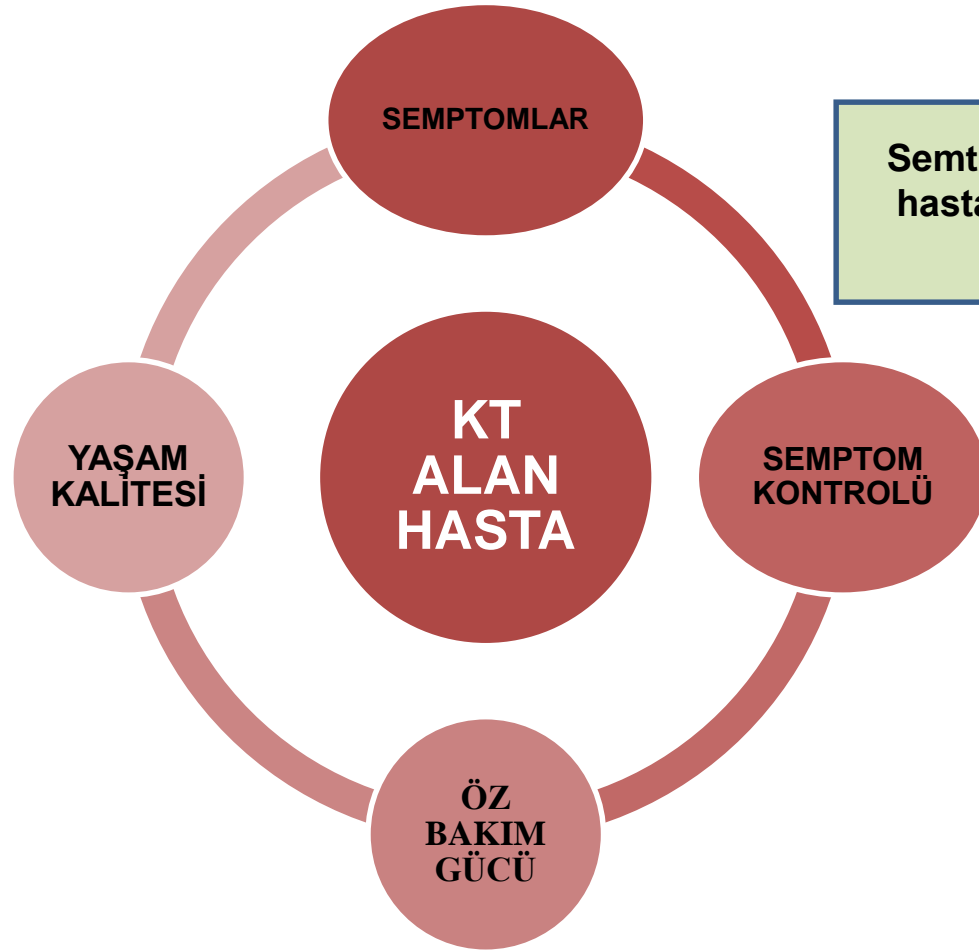
İçindekiler

- Kemoterapi alan hasta için eğitim materyali geliştirmek neden önemli?
- Kemoterapi alan hastalar neleri bilmek istiyor?
- Kemoterapi alan hastanın eğitiminde hangi materyaller kullanılıyor?
- Kemoterapi alan hastalar için uygun eğitim materyaline karar verilmesi
- Kemoterapi alan hastanın eğitiminde yetişkin öğretim ilkelerini nasıl kullanırız?

İçindekiler

- Kemoterapi alan hasta için eğitim materyali geliştirmek basamakları
- Kemoterapi alan hastalar için eğitim materyali geliştirmek ve değerlendirmek için checklist örneği
- Kemoterapi alan özel hasta grupları için eğitim materyali geliştirme

Kemoterapi Alan Hastaların Eğitimi ve Kullanılacak Materyaller Neden Önemli?

Semtom kontrolü ancak hasta ve aile eğitimi ile gerçekleşir

Semptom kontrolünde ise hasta ve bakım verenlerin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan bir **eğitim materyali** ile sağlanacak olan eğitimin önemli bir yeri vardır.

Kemoterapi Alan Hastalar Neleri Bilmek İstiyor?

- Tedavi rejimlerinin detayları
 - Tedavinin yan etkileri
- Aile ve arkadaş ilişkilerine etkisi
 - Cinsellik üzerine etkileri

Kemoterapi Alan Hastaların Eğitiminde Kullanılan Eğitim Materyalleri

Posterler

Broşürler

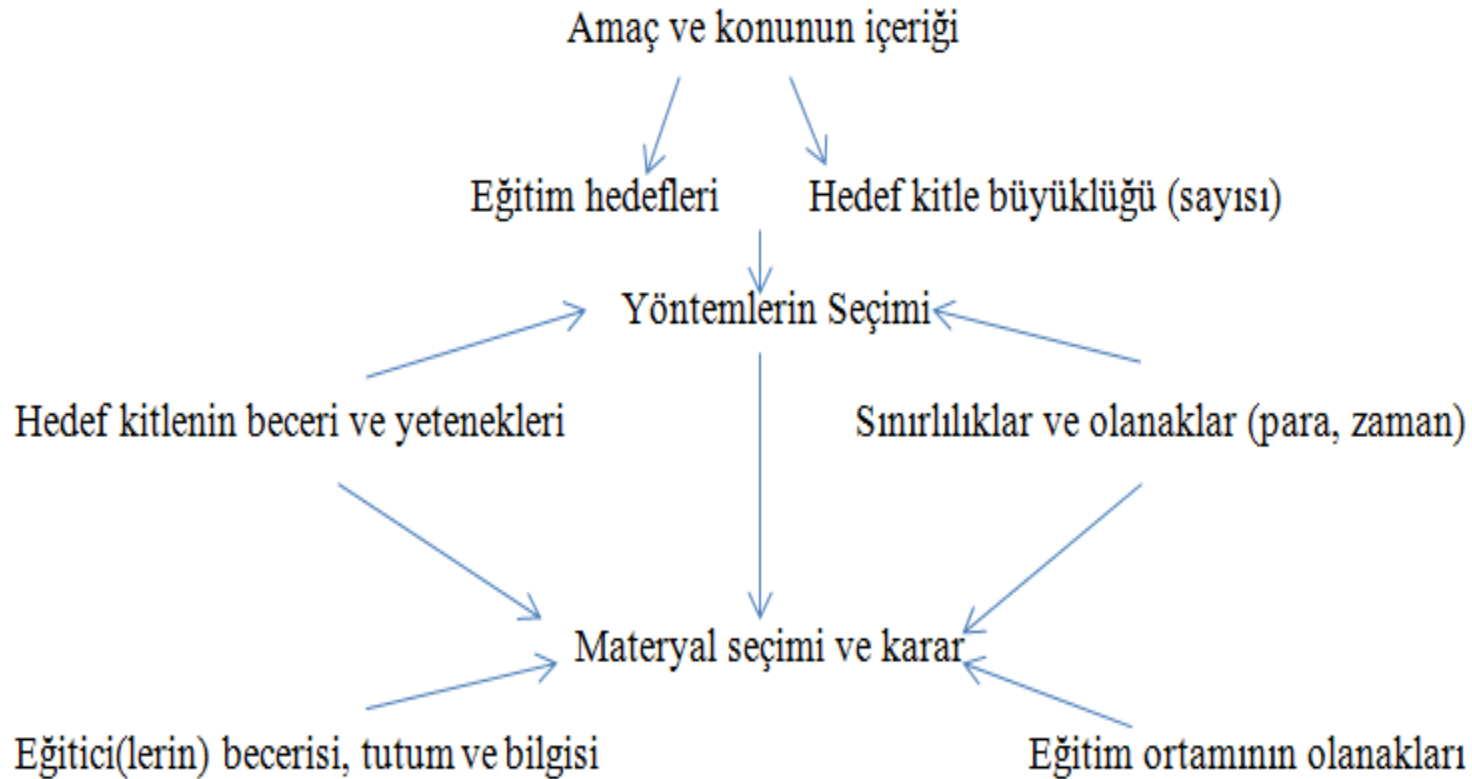
Kitaplar

Videolar

CD ROM/DVD

Bilgisayar tabanlı öğrenme sistemleri gibi pek çok eğitim materyali kullanılabilmektedir (3).

Eğitim Materyali Seğimini Etkileyen Faktörler

Yetişkin öğretim prensiplerinin kemoterapi alan hastanın eğitiminde uygulanması ise şu şekildedir

Yetişkin Öğretim Prensipleri	Kemoterapi Öncesi Verilecek Eğitimde Bu İlkelerin Kullanımı
-Yetişkinler neden öğrenmeleri gerektiğini bilmek isterler.	-Hastaların düşünceleri ve endişeleri önemlidir. Eğitimin gerekliliği ve öneminin açıklanması gerekir.
-Yetişkinler kendi kendilerini yönetmek isterler.	-Okuma, sözel bilgilendirme, demonstrasyon ve Web tabanlı öğrenme yöntemlerini ortaya konulmalıdır.
-Yetişkinler öğrenme için deneyimlerini kaynak olarak kullanırlar.	-Hastanın deneyimleri sorgulanmalıdır. Bilgilendirmeler bu doğrultuda yapılmalıdır.
-Öğrenme için bireyin hazır olması gerekir.	-Kanser tanısı bireyin yaşantısında bir krize neden olabilir. Bu nedenle öğrenme için hazır hissetmelidir.
-Öğrenme iş ya da problem odaklı olabilmektedir.	-Hastaların yeni problemlerle ilgili öğrenmeye ilgileri tanımlanmalıdır. Tanımlananlar hastaların çözmek/başarmak istedikleri olacaktır.
-Öğrenme içsel baskı ile oluşur.	-Hasta için önemli olan konulara odaklanın (yaşam kalitesi, çalışmaya devam etme durumu, sosyal yaşantısının etkilenme durumu gibi).

Hasta Eğitim Materyali Geliştirme Basamakları

Planlama

*Geliştirme /
Tasarım / Test*

*İnceleme ve
Onay*

1. PLANLAMA

Amacın belirlenmesi

Hangi türde bir eğitim materyali geliştirilmek istendiğine karar verilmesi

Hedef kitle belirlenmesi.

1. PLANLAMA

Geliştirilen eğitim materyallerinin incelenmesi

Eğitim materyalinin nasıl düzenleneceği, basım ve dağıtımının nasıl olacağına karar verilmesi

Zaman çizelgesi hazırlanması

2. GELİŞTİRME / TASARIM / TEST

Rehberlerin kullanılması

Klinisyen ya da uzmanlardan öneri alınması

Ön uygulama yapılması

3. İNCELEME VE ONAY

Ön uygulama sonuçlarını eğitim materyalinin gelişiminden sorumlu olan bireylerle paylaşılması

Eğitim materyaline son halinin verilmesi

Hasta Eğitim Materyali Geliştirmek ve Değerlendirmek İçin Checklist

Hedef kitle net
olmalıdır. Hedef kitle:

Amaç net olmalıdır.
Amaç:

Planlama yapılmalıdır.

İçerik

- İçeriğin belirlenmesi
- Doğru, kanıta dayalı ve güncel bilgilerin kullanılması
- Hastalardan gelen geribildirimler ile çerçeve oluşturulması
- Kazandırılmak istenenlerin açık olarak ifade edilmesi

Yapı /Organizasyon

- İçeriğin küçük parçalara bölünerek aktarılması
- Altyazı / başlıkları okuyucuya rehberlik eden ifadeler, sorular veya eylem cümlelere yer verilmesi
- İçeriğin uygun sıralanması
- nemli noktaların vurgulanması

Yazım stili

- Kullanılan zamirlerin uygun ve tutarlı olması
- Terminolojinin az kullanılması
- Kısa cümlelerin kullanılması
- Fiillerin eylem içermesi
- Kısa paragrafların kullanılması (3-5 cümle)
- Cümlelerin virgülle ayrılmaması

Görünüm ve Dizayn

- Resimlerin kullanılması
- Kullanılan resim, grafiklerin içeriğe uygun olması
- Fon ile kullanılan yazı rengi kontrast olması
- Yazı boyutunun standart olması

Kültürel Uygunluk

- Kültürel özelliklerin göz önünde bulundurulması

Örnek Eğitim Materyali Checklistleri

KLİNİK OLARAK DEĞERLENDİRME	KATILIYORUM	KATILMIYORUM
Bilgiler doğru ve uygun		
Bilgiler amaca yönelik		
EĞİTİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ		
İlgi çekici		
Bilgilerin organizasyonu uygun		
Terimler ve kısaltmalar açıklanmıştır		
Hedef kitlenin eğitim düzeyine uygundur		
Gereksiz bilgiler bulunmaktadır		
TEKNİK DEĞERLENDİRME		
Kullanılan resimler anlaşılmaktadır		
Kullanılan resimler konuya/amaca uygundur		
Konu başlıkları kullanılmıştır		

TEKNİK DEĞERLENDİRME	KATILYORUM	KATILMIYORUM
Önemli noktalar vurgulanmıştır		
Cümleler 10 kelime ya da daha az		
Paragraflar kısa ve basit (4-5 cümle)		
Yazılar 14 punto veya daha büyük		
Yazı yoğunluğu fazla değildir		
Aralıklar uygun olarak düzenlenmiştir		
Beyaz ya da açık arka fon kullanımında koyu yazı rengi tercih edilmiştir		
DUYUŞSAL DEĞERLENDİRME		
Genel görünüm		
Ses		

Checklist for patient education materials

Use these criteria to assess the suitability of material for patient education.

Content	N/A		
Does the material identify the topic or content?			
Is a table of contents included when there are many pages?			
Is the purpose clearly stated at the beginning?			
Is the material divided into short sections?			
Is the content presented in a logical, easy-to-follow sequence?			
Does the content reflect current practice guidelines and the latest research evidence?			
Is the content limited to the information needed for patient education?			
Does the content include actions or decisions that patients can or should do?			
Are important points emphasized or summarized?			
Does the material encourage interaction with the reader?			
Does the material encourage patients to take an active role in their health care?			
Are patients directed to other sources of information or support if needed?			
Is the material free from bias and commercial endorsement?			

İÇERİK

Kanıtla dayalı uygulamalar ve rehberler

Hastaların aktif olarak katılımı

**YAZIM
STİLİ**

Writing	Yes	No	N/A
Is the material written in familiar, everyday language that patients from the target population can understand?			
Is the average sentence length about 10 to 15 words?			
Are medical terms, technical words, acronyms and abbreviations defined?			
Is the material written mostly in the active voice?			
Is the tone of the writing positive? (not formal or clinical)			
Is the writing style personal and conversational?			

Hedef kitlenin özellikleri

Clear design	Yes	No	N/A
Is the format of the material that patients will use the			
Is the font style suitable to be read?			
Does the font size increase from body text, subheadings to headings?			
Are upper and lower case letters used, not all capitals?			
Is the line length comfortable? (75 to 100 characters per line)			
Is the text left justified, without hyphens?			
Is white space used around margins and between sections of text?			
Are bullets used to present lists?			
Are important points emphasized with bold or a box?			
Is a dark font used on a light background or non-glare paper?			
Does the use of colour emphasize and not distract from the information?			

Pictures and illustrations	Yes	No	N/A
Do pictures and illustrations have clear captions and labels?			
Do pictures and illustrations show people, activities and objects in an age-appropriate way?			
Do illustrations use simple, clear lines with no unnecessary details or shading?			
Are body parts shown within the context of the body?			

**RESİM VE
ŞEKİLLER**

**Resim ve
şekiller
başlıklandırılmalı**

Preparation		N/A
Has the document been reviewed by a specialist or plain language expert?		
Has the document been reviewed by a language expert?		
Has the document been reviewed by a language expert?		
Has the document been reviewed by a language expert?		

Ekip

Hasta/ ailesi

**Dil
uygunluğu
açısından
uzman
görüşü**

HASTALAR ?????

	Kesinlikle katılmıyorum (1)	(2)	(3)	(4)	Kesinlikle katılıyorum (5)
Kelimeler kolay okunuyor					
Bilgiler kolaylıkla anlaşılıyor					
Bu bilgiler benim için yararlı					
Bu bilgiler anlamamda yararlı					
Bu bilgiler nasıl davranacağım konusunda yararlı					
Bu bilgiler sorularıma yanıt veriyor					
Bu bilgileri diğer hastalara öneririm					
Kullanılan resim, fotoğraf ve şekiller anlamam konusunda bana yardımcı oldu					

Name: _____

Date: _____

Treatment regimen and drugs: _____

- Assess patient's venous access.
- Chemotherapy routine
 - Physician visit, draw blood, check complete blood count, premedications and chemotherapy infusion, length of treatment
 - Days and cycles; postchemotherapy blood tests and injections
 - Have driver if necessary; review appropriate food to bring.
 - Tour infusion room; review visitor policy.
- Specific chemotherapy drugs to be used; sheets or booklets on specific agents given to patient
- *Eating Hints* booklet given to patients; dietary needs discussed
- General side effects and medications to control them; *Chemotherapy and You* booklet given to patients
 - Hair loss: wig referral sheet and booklets
 - Low white blood cell count
 - Call if you experience fever higher than 100.5°F, dysuria, cough, diarrhea, sore throat, or redness or pain at surgical or catheter site.
 - White blood cell growth factors
 - Avoid crowds, sushi, and raw meat.
 - Low platelets: bleeding, bruising, etc.
 - Anemia and fatigue; progressive nature
 - Red blood cell growth factors
 - Nausea and vomiting
 - Preventable
 - Medications: antiemetics, proton pump inhibitors, etc.
 - Side effects of antiemetics: constipation, blurred vision, and headache
 - Use of laxatives and acetaminophen
 - Small, frequent meals; ginger; cool foods; *Eating Hints* booklet
 - Sleep disturbances
 - Sleeping pills
 - Warm baths and relaxation techniques
- Sexual relations and contraception
- Avoid alcoholic beverages.
- Dental visits: Elective dental work should be completed prior to the beginning of therapy.
- Any procedure (dental, dermatologic, or other) must have approval from treating oncologist and a complete blood count prior to procedure.
- The clinic's voice mail system and how and when to contact the clinic

Comments and additional information: _____

Signature: _____

Figure 1. Chemotherapy Education Checklist

Örnek bir kemoterapi eğitim checklisti |

Adı:

Tarih:

Tedavi rejimi ve ilaçlar:

- Hastanın venöz damarlarının değerlendirilmesi
- Kemoterapi rutinleri
 - Doktor ziyareti, tam kan sayımı ve kontrolü, premedikasyon ve kemoterapi infüzyonu, tedavi süresi
 - Tedavi kürleri ve günleri, kemoterapi sonrası kan testleri ve enjeksiyonlar
 - Gerekirse uygun yiyeceklerin getirilmesi
 - Kemoterapi alınacak ortamın tanıtılması ve ziyaretçi politikası
- Spesifik olarak kullanılan kemoterapi ilaçlarına yönelik hastalara broşür ya da kitapçıkların verilmesi
- Beslenme üzerine konuşulmalı ve hastalara bu konu ile ilgili kitapçıklar verilebilir
- Kemoterapiye bağlı yan etkiler ve bunların kontrolü ile ilgili bilgilendirmeler yapılmalı ve hastalara bu yan etkilerle ilgili kitapçıklar verilmeli
 - Alopesi: peruk, eşarp kullanımı
 - Beyaz hücrelerinin azalması
- 38°C'nin üzerinde ateş, boğaz ağrısı, öksürük, kateter yerinde kızarıklık/akıntı, idrar yaparken yanmanın bildirilmesi
- Büyüme faktörleri
- Kalabalık ve çiğ et yemekten kaçınılması
- Düşük trombositler: kanama, morarma vb.

- Anemi ve yorgunluk
- Kırmızı kan hücrelerinin büyüten faktörler
- Bulantı ve kusma
- Önlenebilir
- İlaçlar: antiemetikler, proton pompa inhibitörleri
- Antiemetiklerin yan etkileri: konstipasyon, bulanık görme ve baş ağrısı
- Laksatifler ve asetaminofen kullanımı
- Az ve sık yemek, zencefil ve soğuk gıdaların tercih edilmesi; Beslenme ile ilgili kitapçık verilmesi
- Uyku bozuklukları
- Uyku ilaçları
- Ilık banyo ve rahatlama teknikleri
- Seksüel ilişkiler ve kontrasepsiyon
- Alkol kullanımından kaçınılması
- Dişlerin kontrolü tedavi öncesinde tamamlanmalıdır
- Dental ya da dermatolojik vb. sorunlar onkologla işbirliği ile çözümlenir
- Klinikle nasıl irtibata geçileceği

Yorum ve ek bilgiler:

İmza:

*Özel Hasta Grupları İçin Eğitim
Materyali Hazırlarken Dikkat
Edilmesi Gerekenler*

Pediatric Hastalar

- Kaptan Kemo ilk kez 1999 yılında alternatif çizgi roman olarak ortaya çıkmıştır.
- Web sitesi Sekiz-on dört yaşındaki yaş aralığı için kullanılmaktadır.

Fig. 2. The website version of Captain Chemo, 2001. Royal Marsden NHS Foundation Trust. Reprinted with permission.

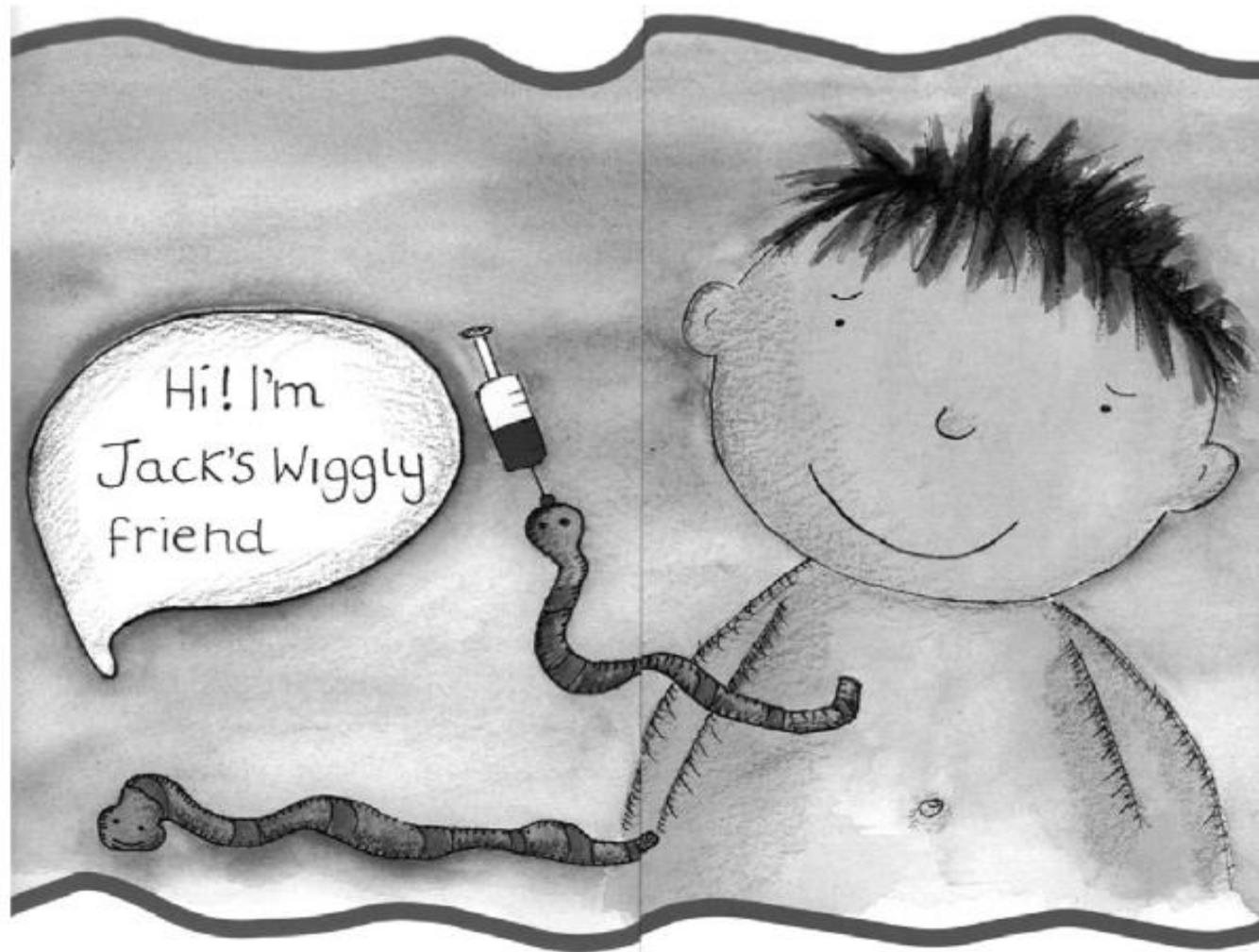

Fig. 3. Jack's in-dwelling catheter was represented to him, and in the book based on his experiences, as a friendly creature: 'So that you don't have to have too many needles the doctors put you to sleep and put a Hickman Line into your chest. . . . We called him Mr Wiggly.' *Jack's Diary*. The Leukaemia Research Fund. Reprinted with permission.

Adölesanlar için CD ROM'lar, broşürler ve web tabanlı hikayeler ve oyunlar kullanılabilir.

Yaşlı Hastalar

Yaşlı hastalar için öz yönetimin olduğu ve temposunu bireyin kendisinin ayarladığı eğitimlerin daha verimli olduğundan söz edilmektedir.

Yaşlı hastalarda meydana gelen fiziksel ve bilişsel değişiklikler nedeniyle eğitim içeriğinin kısa ve öz olması gerekmektedir.

Efektif bir eğitim için önceliklerin belirlenmesi önem kazanmaktadır

Yaşlı Hastalar

Yaşlı hastalara verilecek eğitimin içeriği: şekiller, resimler ve resim birleştirmeler sıklıkla kullanılmalıdır. Çünkü bir resim bazen pek çok kelimenin karşılığı olabilmektedir.

Yaşlı bireylerde meydana gelen değişiklikler nedeniyle öğrenme bireyleri daha fazla zorlayabilmektedir.

Yazılı eğitim materyali kullanılacağı zaman mutlaka hastanın eğitim düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak okuma yazma düzeyi her zaman sağlıkla ilgili bilgilerin doğru anlamlandırıldığı anlamına gelmemektedir.

Kemoterapi Alan Yaşlı Hastalar İçin Eğitim

Materyali Örneği

Schedule

The best results come from getting the right dose of chemotherapy at the right time. Bloodwork, shots, doctor visits, and chemotherapy must be completed on time.

To Do

- ✓ Keep one central calendar that lists dates, times, and places for your appointments.
- ✓ Call the clinic for advice if you are unable to keep any scheduled appointment.

Blood Counts

Blood counts are critically important to your safety. Most chemotherapies have negative effects on blood counts, which must be monitored to keep you safe. Your blood will be drawn at regular intervals

to monitor your counts, and chemotherapy doses may be changed based on your individual results. This is because an unsafe drop in your blood

counts can be life threatening. Three types of blood cells can be affected by chemotherapy: red blood cells, white blood cells, and platelets.

Red blood cells give you energy and provide oxygen to your organs. If chemotherapy is harming your red cells, you may feel more tired. A certain number of red blood cells are essential for life; this is why your red count will be monitored. If your counts become low, medications or transfusions can keep you safe.

To Do

- ✓ Listen to your body! Plan for rest periods during the day.
- ✓ Try to maintain your normal activity level, building in rest periods.

White blood cells protect you from infection and work as part of your immune system. If chemotherapy is harming your white cells, you will be at increased risk of infection. If your white count becomes too low, infections can be deadly. For this reason, your white blood cells will be regularly monitored. Medications may be given that will help rebuild your white blood cells, if needed.

© iStockphoto.com/Andreas

To Do

- ✓ Take your temperature at least once a day.
- ✓ Report any temperature over 100.5°F or shaking chills immediately.
- ✓ Frequent hand washing is your best protection against infection.

© iStockphoto.com/Andreas

Platelets are the fragments in your blood that help you form clots. If chemotherapy is harming your platelets, you may have problems related to bleeding. If platelet counts become too low, medications or transfusions may be ordered to keep you safe.

To Do

- ✓ Prevent injury by avoiding falls and contact with sharp objects.
- ✓ Get to the closest emergency room if bleeding starts and does not stop with pressure.

Nausea, Vomiting, and Appetite

You will receive medications to prevent nausea and vomiting prior to each chemotherapy dose. You also may receive a prescription for medicine to take at home if you start to have problems with nausea and vomiting. These medications work for most people.

Loss of appetite happens more often than nausea and vomiting. Foods may taste different during chemotherapy, and you may lose interest in eating and drinking. Do not stop eating and drinking. Weight loss is not good during chemotherapy, as you need energy from food to fight the side effects of treatment. Getting too weak often causes delays in treatment. Dehydration also can quickly cause serious problems in people receiving chemotherapy. To protect yourself, keep eating and drinking. If you are unable to eat or drink, you should call the clinic.

To Do

- ✓ Keep track of how much fluid you are drinking daily. Have a daily goal.
- ✓ Try small, frequent meals instead of large meals if food is not appealing.
- ✓ Try foods at room temperature; avoid spicy or greasy foods.

(Continued on next page)

Figure 1. Patient Education for Older Adults Receiving Chemotherapy

© iStockPhoto.com/Torsten Schott

- ✓ Add milkshakes, ice cream, or nutritional drinks.
- ✓ Call the clinic if you are having problems eating or drinking.

Other Problems

Bowel problems can be hard to predict during chemotherapy.

You may encounter diarrhea or constipation during treatment, but you may not. If either problem occurs, call the clinic for specific advice. Consider keeping some loperamide (Imodium®, McNEIL-PPC, Inc.) at home, as this may be recommended as initial treatment for diarrhea. It is available over the counter at any pharmacy.

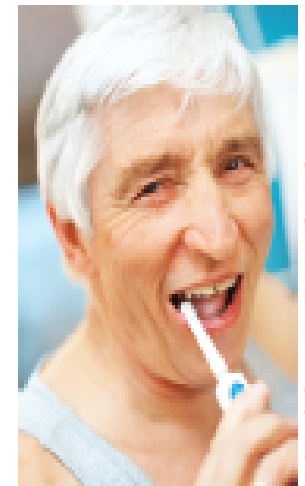
Chemotherapy can cause sores inside your mouth. They not only make eating or drinking difficult but also can be a risk for infection. If you notice any

sore spots inside your mouth, please report them to the clinic.

Hair loss often occurs as a side effect of chemotherapy. If you lose your hair from chemotherapy, it will grow back. Sometimes hair becomes thin, and sometimes it comes out completely. Your head should be covered outdoors. Use at least sunscreen in the summer and a hat or wig in the winter. Clinic staff can offer resources for wigs or other head coverings.

To Do

- ✓ Report diarrhea or constipation to the clinic.
- ✓ Clean your mouth frequently with a soft toothbrush.
- ✓ Report any mouth sores to the clinic.
- ✓ If you lose hair, remember to cover your head.

© iStockPhoto.com/les per Elgaard

Figure 1. Patient Education for Older Adults Receiving Chemotherapy (*Continued*)

Kırmızı kan hücreleri, size ve organlarınıza enerji verecek oksijenin taşınmasını sağlar. Kemoterapi, kırmızı kan hücrelerinize zarar verirse daha yorgun hissedebilirsiniz.

Yapılacaklar

- Vücudunuzu dinleyin. Gün içerisinde dinlenmek için zaman ayırın/planlayın.
- Normal aktivitelerinizi devam ettirmeye çalışın.

Beyaz kan hücreleri vücudunuzu enfeksiyonlardan korur. Bağışıklık sisteminizin bir parçasıdır. Eğer kemoterapi beyaz kan hücrelerine zarar verirse, enfeksiyon riski oluşabilir.

Yapılacaklar

- Günde bir kez vücut ısınızı ölçün.
- Ellerinizi çok sık yıkayın. Bu sizi enfeksiyonlardan koruyan en iyi yöntemdir.
- 38 °C derece ve üzerindeki vücut sıcaklığını bildirin.

Trombositler kanınızın pıhtılaşmasında görev alır. Eğer kemoterapi trombositlerinize zarar verirse, kanama sorunları yaşayabilirsiniz.

Yapılacaklar

- Düşmelerden ve keskin objelere temastan kaçının.
- Basınç uygulamanıza rağmen durmayan kanamalarda acil yardım alın.

Eğitim Materyallerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi

- Dale-Chall Formülü
- Flesch Okuma Kolaylığı Formülü
- Powers-Sumner-Kearl Okunabilirlik Formülü
- Smog Okunabilirlik Formülü
- Gunning Zorluk Göstergesi
- Fry Grafik Okunabilirlik Formülü
- Coleman Okunabilirlik Formülü
- Bormuth Ortalama ıkartma Formülü
- Fry Grafik Okunabilirlik Formülü

Sıklıkla Kullanılan Formüller

- Smog Okunabilirlik Formülü
- Flesch Okuma Kolaylığı Formülü

Smog Okunabilirlik Formülü

- Formülün uygulanma aşamasında ilk olarak metinden ardışık 30 cümlelik kesit seçilir. Ardından, 3 ve daha fazla heceli sözcük sayısı bulunur. Bu veriler denklemdeki yerlerine konularak okunabilirlik sınıflandırması yapılır.

Smog Okunabilirlik Formülü

Toplam Çok Heceli Sözcük Sayısı	Yaklaşık Eğitim Düzeyi
	(+1.5 Düzey)
1-6	5
7-12	6
13-20	7
21-30	8
31-42	9
43-56	10
57-72	11
73-90	12
91-110	13
111-132	14
133-156	15
157-182	16
183-210	17
211-240	18

Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü

- Flesch-Kincaid okunabilirlik formülü, bilimsel metinlerin okunabilirlik düzeyini belirlemek için geliştirilmiştir.

Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü

- Bir metinden seçilen 100 sözcüklük bir kesitte, sözcüklerin ve cümlelerin uzunluğu belirlenir. Sözcüklerin uzunluğunu belirlemek için toplam hece sayısı, toplam sözcük sayısına bölünür. Cümlelerin uzunluğu ise toplam sözcük sayısı, toplam cümle sayısına bölünerek belirlenir.

Flesch Okuma Kolaylığı Okunabilirlik Formülü

Flesch Okuma Kolaylığı Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
0 - 29	→ Çok Zor
30 - 49	→ Zor
50 - 59	→ Oldukça Zor
60 - 69	→ Ölçünlü
70 - 79	→ Oldukça Kolay
80 - 89	→ Kolay
90 - 100	→ Çok Kolay

Skor	Okuma güçlüğü derecesi	Yaklaşık eğitim düzeyi
90 - 100	Çok kolay	4. sınıf
80 - 90	Kolay	5. sınıf
70 - 80	Hemen hemen kolay	6. sınıf
60 - 70	Standart	7. - 8. sınıf
50 - 60	Hemen hemen zor	Bazı liseler
30 - 50	Zor	Üniversite
0 - 30	Çok zor	Üniversite düzeyi ve üstü

Kaya ve ark. tarafından yapılan çalışmada SMOG ve Flesch okunabilirlik formülleri kullanılarak, Türkiye de hemşireler tarafından geliştirilen yazılı hasta eğitim materyallerinin okunabilir olma durumları değerlendirilmiştir. Araştırmanın kapsamını oluşturan 20 yazılı hasta eğitim materyalinin okunabilirlik düzeyinin; SMOG formülüne göre ortalama 12.85 (potansiyel dağılım 4-18), Flesch formülüne göre ise ortalama 13.98 (potansiyel dağılım 0-100) olduğu görülmüştür. **Bu sonuçlar, hemşireler tarafından geliştirilen yazılı HEM'lerin okunmasının kolay olmadığını göstermektedir.**

(Kaya N ve Kaya H 2008)

Genelde yazılı hasta bilgilendirmesinin kalitesi düşük

Konular uygun değil

Tedavi seçenekleri
eksik

Doğru değil/Güncel
değil

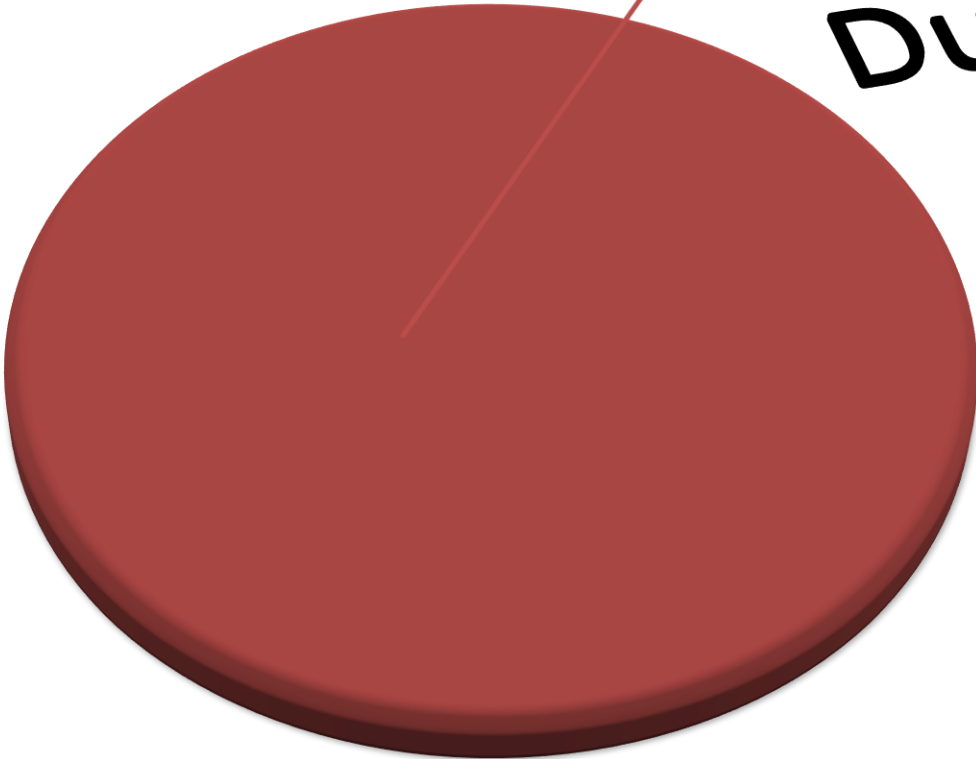
Yanlı

- Risklerden çok yarar var

Belirsizlikler göz ardı
edilmiş

Hastalar nadiren
yazma/planlamaya katılmakta

**Hastalar
Açısından
Durum ???**

Sağlık Okuryazarlığı

”Kişilerin doğru sağlık kararları vermek için gerekli sağlık bilgi ve hizmetlerini anlama, edinme ve işleme kapasitesinin derecesi olarak tanımlanabilir”.*

* **Kaynak:** “Healthy People 2010:Understanding and improving health” Health literacy is defined in *Health People 2010* as: "The degree to which individuals have the capacity to obtain, process, and understand basic health information and services needed to make appropriate health decisions".

Dünyaca Kabul Gören Sağlık Okuryazarlığı İçin Ölçüm Yöntemleri

➔ **REALM** (Tıpta Erişkin okuryazarlığının hızlı tahmini) **sağlık ve tıbbi terimleri tanıma ve söyleme kabiliyetini**

http://www.nursing.columbia.edu/informatics/HealthLitRes/pdf/REALM_1.pdf

➔ **TOFHLA** (Erişkinlerde İşlevsel Sağlık Okuryazarlığı Testi) **Okuduğunu anlama ve sayısal becerileri**

http://www.peppercornbooks.com/catalog/pdf/tofhla_eng_12pt_w_ebsmpl.pdf

➔ **WRAT** (Geniş kapsamlı başarı testi). **Aritmetik yetenek, okuduğunu anlama ve telaffuz düzeyini**

<http://www.cps.nova.edu/~cpphelp/WRAT.html>

Dünyaca Kabul Gören Sağlık Okuryazarlığı İçin Ölçüm Yöntemleri

(NVS)The Newest Vital Sign

En yeni hayati işaret (NVS) son yıllarda geliştirilen ve test edilen

Öğeler puanlandırılır, hasta, görüşmeci ve veri analistlerinden geri bildirim sonrası seçilir ayıklanır, güvenilirliği, geçerliliği ve doğruluğu ayrıntıları ile bildiriliyor.

(Değerlendirme Araçlarında Psikometrik Özellikler Dikkate alınır)

[http:// www.annfammed.org /cgi/reprint/3/6/514](http://www.annfammed.org/cgi/reprint/3/6/514)

Özetle

KAYNAKLAR

- <http://www2.cbu.edu.tr/hastane/tibbionkoloji/FAYDALI%20B%C4%B0LG%C4%B0LER/KANSERDE%20TEDAV%C4%B0.pdf> (Erişim tarihi: 15.02.2014).
- Aslan Ö., Vural H., Kömürcü Ş., Özet A. Kemoterapi alan kanser hastalarına verilen eğitimın kemoterapi semptomlarına etkisi. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 10(1): 15-28.
- Mueller PS., Glennon AC. A Nurse-Developed Prechemotherapy Education Checklist. Clinical Journal of Oncology Nursing 2007; 11 (4): 715-719.
- Chau I., Legge S., Fumoleau P. The vital role of education and information in patients receiving capecitabine (Xelodas). European Journal of Oncology Nursing 2004; 8: 41-53.
- Jones JM., Nyhof-Young J., Friedman A., Catton P. More than just a pamphlet: development of an innovative computer-based education program for cancer patients. Patient Education and Counseling 2001; 44: 271-281.
- [Friedman AJ., Cosby R., Boyko S., Hatton-Bauer J., Turnbull G.](#) Effective teaching strategies and methods of delivery for patient education: a systematic review and practice guideline recommendations. [J Cancer Educ.](#) 2011; 26(1): 12-21.
- Chelf JH. et al. Cancer-Related Patient Education: An Overview of the Last Decade of Evaluation and Research. CHELF 2001; 28 (7): 1139-1147.
- Tekbaş ÖF., Ceylan S., Oğur R., Açıkel C., Göçgeldi E. Sağlık Eğitiminde Kullanılan Materyaller ve Etkin Kullanımı (2005). <http://www.halksagligi.org/dokuman/arsiv/1322524788.pdf> (Erişim Tarihi: 24.02.2014).
- http://www.mainehealth.org/workfiles/MH_LRC/MH_Print%20Guidelines_Intranet.pdf (Erişim tarihi: 15.02.2014).
- http://www.hamiltonhealthsciences.ca/workfiles/PATIENT_ED/Writing%20health%20information%20Sept%203%2008%20With%20hyperlinks.pdf (Erişim tarihi: 15.02.2014).
- Pierce LL. How to Choose and Develop Written Educational Materials. Rehabilitation Nursing 2010; 35(3): 99-112.
- Rigdon AS. Development of Patient Education for Older Adults Receiving Chemotherapy. Clinical Journal of Oncology Nursing 2010; 14 (4): 433-441.
- Dragone MA., Bush PJ., Jones JK., Bearison DJ., Kamani S. Development and evaluation of an interactive CD-ROM for children with leukemia and their families. Patient Education and Counseling 2002; 46: 297-307.